

Samenvatting

Op zoek naar een gedeeld handelingsperspectief voor middelgrote gemeenten

Middelgrote gemeenten zijn belangrijke schakels in het polycentrische netwerk van Nederland. Al deze gemeenten hebben te maken met grote opgaven en uitdagingen. Je moet bijvoorbeeld werk maken van de energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. En zorgen dat het voorzieningenniveau op peil blijft en een passend woningaanbod bieden. Door decentralisaties vanuit het Rijk kregen gemeenten er de afgelopen jaren veel taken en verantwoordelijkheden bij. Tegelijkertijd beschikken middelgrote gemeenten over een beperkt budget en capaciteit om deze (extra) taken uit te voeren. In dit onderzoek nemen we de opgaven en uitdagingen van middelgrote gemeenten onder de loep en gaan we op zoek naar een gedeeld handelingsperspectief.

In het rapport verdeelt Platform31 58 middelgrote gemeenten over zeven clusters. Per cluster beschrijven we de overeenkomstige kenmerken en ontwikkelingen. We zoomen in op de thema's demografie, woningmarkt, werkgelegenheid en economie, voorzieningen, kwaliteit van leven, sociale problematiek en bestuur en samenspel. Daarnaast schetsen we per cluster een handelingsperspectief.

Clusters

1. Centrumstad met uitdagingen

- Assen
- Doetinchem
- Goes
- Gorinchem
- Gouda
- Hengelo
- Hoorn
- Roermond
- Veenendaal

Opgaven:

Het voorzieningenniveau op peil houden en werk maken van een vitale en levendige binnenstad zijn belangrijke opgaven voor centrumsteden. Mede door de coronacrisis zijn dit uitdagende opdrachten, die vragen om nauwe samenwerking met de omliggende gemeenten.

Handelingsperspectief:

Bundel de krachten met omliggende gemeenten en onderzoek hoe complementariteit kan ontstaan. Werk samen aan het verbeteren van het regionale voorzieningenaanbod, kom samen tot een regionale woonagenda en een regionaal economisch beleid. Zorg daarnaast voor een proactief onderwijs- en arbeidsmarktbeleid.

Foto: WV Gouda

2. Voorstad

- Hellevoetsluis
- Nieuwegein
- Nissewaard
- Oosterhout
- Papendrecht
- Ridderkerk
- Rijswijk
- Schiedam
- Velsen
- Vlaardingen

Opgaven:

Voorsteden staan voor de opgave om meer te profiteren van de nabijheid van de grote(re) stad, zonder hier voornamelijk de nadelen van te onderkennen.

Handelingsperspectief:

Verken de kansen van transformatie en creëer meer variëteit in woon-, werk- en leefmilieus. Door nieuwe doelgroepen aan de stad te binden, kunnen voorsteden beter inspelen op de toeneemende druk op de grootstedelijke woningmarkt.

Clusters

3. Aantrekkelijke woonstad

- De Bilt
- De Ronde Venen
- Gooise Meren
- Hilversum
- Leidschendam-Voorburg
- Pijnacker-Nootdorp
- Soest
- Veldhoven
- Woerden
- Zeist

Opgaven:

Ook op de langere termijn aantrekkelijk blijven en voorkomen dat zij zichzelf uit de markt prijzen. Dat zijn de grootste opgaven voor woonsteden. Daarnaast is de bevolking in woonsteden relatief sterk vergrijsd en dit brengt specifieke uitdagingen met zich mee.

Handelingsperspectief:

Zorg dat bestaande woningen die vrijkomen aantrekkelijk en betaalbaar zijn voor nieuwe eigenaren en benut de kansen van de verduurzamingsopgave.

4. Stad in transitie

- Den Helder
- Heerlen
- Hoogeveen
- Kerkrade
- Landgraaf
- Lelystad
- Roosendaal
- Sittard-Geleen

Opgaven:

Steden in transitie moeten werk maken van de aantrekkelijkheid van de stad. De focus ligt daarbij op het voorzieningenniveau, de variatie in woon-, werk- en leefmilieus, verduurzaming en het stimuleren van ondernemerschap.

Handelingsperspectief:

Minder belemmerende regelgeving en lage lasten zorgen ervoor dat ondernemers de kans krijgen om te innoveren. Vernieuwing en digitalisering zorgen voor een sterkere arbeidsproductiviteitsontwikkeling. Zet ook in op een krachtiger arbeidsmarktbeleid, het verkleinen van mismatches op de arbeidsmarkt, beter onderwijs met meer variatie, een serieuze aanpak van bij-, her- en omscholing en het beter mobiliseren van het onbenutte potentieel.

Clusters

5. Werkstad

- Almelo
- Barendrecht
- Barneveld
- Etten-Leur
- Venray
- Waalwijk
- Westland

Opgaven:

Voor werksteden is het van belang om te zorgen voor een woningaanbod dat aansluit bij de wensen en mogelijkheden van (nieuwe generatie) werknemers. Daarnaast is het verbeteren van het onderwijs een grote opdracht voor werksteden: meer variatie, hogere kwaliteit en ambitieuze bij-, om- en herscholing.

Handelingsperspectief:

Houd de bedrijvigheid vast en zorg dat je oog hebt voor de toekomstbestendigheid van de belangrijkste economische sectoren.

Foto: Traveller70 / Shutterstock.com

6. Bloeiende streekstad

- Heerhugowaard
- Helmond
- Kampen
- Meierijstad
- Nijkerk
- Oss
- Rijssen-Holten

Opgaven:

Een compleet voorzieningenaanbod, een levendige binnenstad en goede verkeers- en vervoersverbindingen met de omliggende regio-gemeenten. Dat zijn de belangrijkste opgaven voor bloeiende streeksteden.

Handelingsperspectief:

Versterk de streekfunctie en het onderscheidende karakter van de eigen middelgrote stad. Verklein en verbeter het kernwinkelgebied, transformeer aanloopstraten en zorg voor meer multifunctionele werkmilieus.

Clusters

7. Landelijke stad

- Altena
- Coevorden
- Dronten
- Lochem
- Oldambt
- Peel & Maas
- Winterswijk

Opgaven:

De grote vraagstukken rond de ruimtelijke kwaliteit van de gemeenten, hangen samen met de ruimte die de landbouw inneemt, de noodzaak om meer ruimte te bestemmen voor natuur en voor de productie van energie.

Handelingsperspectief:

Zorg dat de ruimtelijke kwaliteit een plek krijgt in alle ruimtelijk-economische besluiten. En zoek de verbinding met de grote opgaven: energietransitie, transitie naar een circulaire economie, voedseltransitie en klimaatadaptatie.

Aan de slag

Het rapport is geen eindproduct, maar een startpunt voor kennisdeling tussen enigszins vergelijkbare gemeenten. Door ideeën, aanpakken en oplossingen te delen, kunnen gemeenten van elkaar leren en elkaar inspireren. Een aantal generieke opgaven speelt in bijna alle middelgrote gemeenten op de korte en/of langere termijn: sterke vergrijzing van de bevolking leidt tot een groeiende vraag naar zorg in combinatie met een krimpende beroepsbevolking;

- een kwantitatief en kwalitatief tekort aan woningen in het lagere- en midden segment van de woningmarkt belemmert de doorstroming op de woningmarkt;
- toenemende druk op het voorzieningenpeil van de middelgrote gemeenten (mede door de coronacrisis);
- groeiend besef dat veel vraagstukken en opgaven alleen door middel van intensieve (regionale) samenwerking kunnen worden opgepakt.

Meer informatie

Meer informatie over dit onderwerp vindt u op: www.platform31.nl/middelgrote-gemeenten